

Titel: Genus og numerus i dansk, [LITT] 141-0130

Citation: "Genus og numerus i dansk, [LITT] 141-0130", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 6. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_141-shoot-wacc-1992_0005_141_LITT_0130_p6_bP5_TB00003/facsimile.pdf (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

2.

1 b. Det måtte undersøges, hvilke andre kommutable led der vil være at inddrage i det paradigme der behandles (forudsat at dette er et enkelt paradigme, se 1c) (typeex.: paradigmet lat. omnis ; omnes ; ambo). I latin hører hertil idetmindste også totus, cunctus, muligvis yderligere andre (jf. Brøndal: Omnis et totus, i *Mélanges Holger Pedersen* (Acta Jutlandica IX 1, 1937) 260 ff.), i tysk ganz, i dansk hel. I engelsk hører til paradigmet each ; either også every (jf. Brøndal anf. st.). Efter Skårups thesis kunne dette synes at måtte føre til anerkendelse af endnu flere numeri i nogle af sprogene.

1 c. Det måtte undersøges, hvorvidt det drejer sig om ét paradigme eller om mere end ét; også i denne henseende kunne desuden resultatet blive forskelligt alt efter sprogene.

Der må skelnes mellem 2 tilfælde:

1°. Paradigmet består sjensynlig af syntagmer (ord), altså enheder af et tema og en (fundamental) karakteristik: omn-is, omn-es; all-es, all-g; sp. tod-o, tod-og. Altså foreligger på den ene side et paradigme af omn- ; tot- ; ... // all- ; ganz- ; ... , og på den anden side et paradigme af numeri i hovedvunden forstand (plur. ; sing. ; ... ; evt. kollektiv). I de betragtede sprog hører den såkaldte dualis klart til det første af disse paradigmer; i henseende til det sidsanførte paradigme repræsenterer den såkaldte dualis tydeligvis pluralis (NB i tysk dog også singularis: til all-es må føjes beid-es; i de andre sprog er 'begge' defektivt m.h.t. numerus, idet sing. mangler). (I latin regner en vis yngre tradition ambo og duo for dualis, men dette er kun begrundet i en genetisk betragtning af endelsernes (formanternes) udtryksskikkelse, hvilket argument er synkronisk uanvendeligt.)

2°. I nogle af de betragtede sprog kan visse af de anførte former tilige"bruges adverbialt"; således i engelsk all og both (samt either og neither og muligvis none), hvilket synes at tvinge til at henføre dem til en anden kategori end dem, der ikke har mulighed for denne anvendelse. I engelsk hører altså either til en anden kategori end den, der udgøres af each og every (se ovfr. 1a) (+ eventuelle andre).